

PUT DO DRUGIH

NATAŠA RAJKOVIĆ

Jelčić/ Rajković

Grad u gradu

ZKM Zagreb, 26. studeni 1999.

Režija: Bobo Jelčić

Sagledavajući rad i rezultat predstave *Drugi*, koju je javnost upoznala pod imenom sasvim drugog projekta, grožnjanskog projekta u organizaciji CDU-a *Grad u gradu* iz 1998. godine, ne vidim velike razlike u odnosu na ostale naše predstave. Predstava koja je doista učinila razliku, govorim samo sa stajališta našeg rada, jest *Nesigurna priča* Teatra ITD., premijerno izvedena početkom 1999.

Nesigurna priča ima vrlo važno mjesto u Bobinu i mom iskustvu, rad na njoj nadmašio je samu predstavu objedinivši sve dotadašnje postupke, racionalizirajući i ekonomizirajući sustav rada, te uspostavivši nove mehanizme vrlo važne za proces rada ali i cjelokupnu našu estetiku. Rad na toj predstavi uvelike se razlikovao od svega do tada učinjenoga, prije svega zbog činjenice da smo s istom glumačkom ekipom: Anom Karić, Katarinom Bistровić-Darvaš, Natašom Dangubić, Draženom Šivakom i Tvrtkom Jurićem, radili svojevrсни nastavak prethodne predstave *Usporavanja*, također u Teatru ITD. Taj nastavak naravno nije smio biti ni na koji način ponavljanje, pa čak ni nastavak sam po sebi. To je uistinu bio težak zadatak, pa je posve razumljivo da smo u početku upali u zamku ponavljanja postupaka iz prethodne predstave. No kako su se oni ubrzo pokazali nedovoljnima, bili smo prisiljeni preispitati sredstva i ciljeve našeg načina rada. Na kraju se ispostavilo da to što su glumci bili već upoznati s našim načinom nije presudno olakšavalo ni ubrzavalo rad, i da je ipak važnije ići pravim i kraćim putem. Put od početne ideje za predstavu vodi od dobro razrađenog psihološkog, karakternog profila lica, preko njegova diskursa i mentalnih sadržaja do odnosa i situacija u kojima se ona poslije

zatječu. To je općepoznata stvar ali u jeku rada čovjek je ponekad smetne s uma. Naime, kako smo Bobo i ja svoj način rada razvijali postupno istražujući u praksi, donekle izvan konteksta drugih kazališnih iskustava, zaokruživanje toga iskustva u sustav nas je, na sreću, zateklo spremnima. Upravo na *Nesigurnoj priči* iskristalizirala se metoda i teoretska, u našem slučaju, nadgradnja, a ne podloga.

Osvještavanjem koraka kojima smo do tada dolazili do predstava stekli smo i izvjesno samopouzdanje, koje nikako ne treba vezivati uz eventualnu uspješnost prethodnih predstava već uz činjenicu da postoji više-manje siguran put do onoga što se želi. S tim samopouzdanjem ušli smo i u predstavu *Drugi*, u kojoj je sudjelovalo dvanaest glumaca većina kojih ne samo da nikada dotad nije radila s nama, već nije bila ni izravno upoznata s našim radom. Brojnost ansambla nas nije plašila jer je u varaždinskim *Promatranjima*, koja su ipak bila predstava visokog rizika zbog neizvjesnosti ishoda, bilo i više ljudi. Manji problemi javljali su se samo na razini povjerenja glumaca u nas i naš način rada jer se je na toj točki, moram napomenuti, lako izgubiti i demoralizirati ako istovremeno nemate apsolutno povjerenje u instrumente kojima raspolazete. Bobi i meni toga, na sreću, nije nedostajalo, što je bio jasan znak da se više ne može govoriti o nekom eksperimentiranju, nego o primjeni naučenoga i stečenoga. Istraživanje je imanentno svakom stvaranju i njega ne dovodim u pitanje, ali na ovoj posljednjoj predstavi riječ je ipak o prilično jasno trasiranom putu.

Prvi dio posla, najvažniji i ujedno meni najzanimljiviji, jest pronalaženje lica tih novih osoba koje kasnije glumac

igra kao sebe sama, a gledatelj prepoznaje kao sebi bliske osobe. Riječ je naravno uvijek o dramskim, dakle fiktivnim licima, koliko god se nekome moglo činiti da to glumci igraju sami sebe. Kako bismo uopće mogli usmjeriti glumca na bavljenje nekim određenim karakterom, trebamo ga upoznati. Upoznati njegove interese, glas i geste. Upoznavanje traje točno do onog trenutka u kojem postanete manje-više sigurni što od onog što imate u lepezi karaktera koje ste prethodno odabrali najbolje leži nekom glumcu. Katkad to otkrijete i glumcima, a ponekad ostavite pitanje otvorenim. U oba slučaja nitko ništa ne gubi jer sljedeći korak jest istraživanje različitih sadržaja tog istog karaktera. Naravno, prvo odaberete najvažnije, a potom glumcima zadate zadatke kao što su čitanje potrebne literature, neke misaone ili govorne vježbe, sve dakako u skladu s najizrazitijim osobinama tih budućih lica. Ubrzo portret te fiktivne osobe zadobiva

oštre crte i postaje stvaran i glumcima i vama. Tako uobličene osobe suočite i one međusobno prepoznaju razlike i sličnosti na osnovi kojih stvaraju odnose. To je jako zabavan dio rada. Tekst i situacije koje im tek nakon svega toga ponudite obično su neupitne, jer ako ste ispoštovali sve važne odrednice lika, ne možete lako pogriješiti. A kada glumac dobije ono što mu kao licu prirodno i pripada, nema se razloga mučiti s motivacijama zadanih reakcija ili replika, već ima vremena baviti se svojom glumom i nizom pojedinosti kojima obogaćuje svoj glumački izraz. Međutim, da bi sve to uopće bilo moguće, najvažnije je uspostaviti međusobno razumijevanje, dakle razumjeti što se hoće i želi reći i, obrnuto, biti razumljen i shvaćen, jer bez toga možete napraviti predstavu, pa čak i dobru, ali ne možete biti zadovoljni radom. Zadovoljstvo radom je upravo ono po čemu ćemo i Bobo i ja ovu predstavu pamtiti. Nadam se i glumci.

Dopadljivi prizori reciklirane svakodnevice. Na slici: Katarina Bistrović Darvaš, Nataša Dangubić, Dražen Šivak, Urša Raukar, Doris Šarić Kukuljica Snimila: Sandra Vitaljić